

עטרת שלום

עלון שבועי שיע"י מוסדות קאמנוא בארה"ק, רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
בנטיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
פרשת שלח

בס"ד, עט"ק פרשת שלח
ט"ו סיון תשע"א - שנה ב' גליון ע"ה

זמני הדלקת הנרות ומוצי"ש

הרה"ג מוצ"ש ר"ת	ירושלים	בני ברק	ניו יורק	מונטריאל
7:12	8:30	9:05	9:52	10:16
7:27	8:32	9:02	9:20	9:44
8:11	8:30	9:20	9:44	

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שֶׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים וַיִּתְּרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמִטָּה אֲבֹתָיו תִּשְׁלְחוּ כָל נָשִׂיא בָהֶם (יג ב).

הספירות, ואז יהיה בחינת 'כנען' בגי' ק"ץ ותיקון העולם. וזה צריך לעשות 'איש אחד איש אחד' כל אחד ואחד צריך לתקן חלקו בשכינה.

וזהו אמרו 'וישלח אתם משה ממדבר פארן על פי הוי"ה' היינו 'על פי' בגי' ק"ץ, שמשה רבינו שלח את המרגלים כדי שיעשו קץ ותיקון לשכינה, ועי"ז יהיה שם 'הוי"ה' בשלימות.

ובזה יובן מה שפרש"י על 'שלח לך' וז"ל: לדעתך, אני איני מצוה לך, אם תרצה שלח. היינו משום שעי"ז שאיני מצוה לך יהיה להם בחירה, כי אם היה מצוה לא היה להם שום בחירה, והיו צריכים לעשות על דעת משה, וכמו שפירשנו בפרשת בהעלותך, על מה שפירש רש"י 'ויעש כן אהרן וגו' כאשר צוה הוי"ה את משה' להגיד שבחו של אהרן שלא שינה. שאהרן עשה ואמר על דעת 'כאשר צוה הוי"ה את משה' ועי"ז לא משנים שום דבר מהכוונה הרצויה. וזהו ג"כ המעם שאומר החתן בשעת הקידושין 'כדת משה וישראל', היינו שע"י שיעשה על דעתם, או ילך במח בדרך התורה והיראה בלי שום שינוי מהדורות הקודמים, ויוכל להמשיך עליו השכינה.

אבל עכשיו שלא היה ציוי אלא אני איני מצוה לך והיה להם הבחירה, ובוה נכשלו המרגלים ועי"ז נמשך הגלות במדבר עוד ארבעים שנה.

(רעוא רעוין תש"ע לפ"ק)

ישראל ארבעים שנה במדבר היתה כעין גלות השכינה, וע"י שנכנסו בארץ ישראל היה גאולה לשכינה מעין גאולה העתידה, וזהו הסיבה מה ששלח משה רבינו את המרגלים לארץ ישראל, והוא כדי שהם יעשו הכנה לתיקון השכינה, כי הרי ארץ ישראל הוא בחינת רחל השכינה הקדושה כידוע (לקו"ת וישב), וזהו 'ויתרו את ארץ כנען' כנע"ן בגי' ק"ץ היינו שיהיה הקץ וגאולה לשכינה.

והנה ידוע מה שאיתא בספר יצירה (פ"ו מ"א) שיש שלשה בחינות עולם שנה נפש שענינם שווה. א"כ כמו שבנפש יש גדלות וקטנות וצלמים שע"ז נשלמה קומתו, כמו כן צריך להיות בבחינת עולם שלם בכל אלו הבחינות, היינו כמו שמבואר בארוכה ממרן האר"ז"ל בעין חיים (שער פנימיות וחיצוניות ד"א) שהעשר ספירות יש בהם ב' בחינות. א' הוא בחינת העולמות עצמן, ובחינת זו נקרא חיצוניות הספירות. הב' הוא בחינת נשמות עצמן, ובחינה זו נקרא פנימיות הספירות עי"ש.

וזהו 'ויתרו' יתרו בגי' ד' שמות אהי"ה, ב' במלוי יודי"ן, וא' במלוי אלפי"ן, וא' במלוי ההי"ן, בחינת הצלמים, וזה מבואר ממרן האר"ז"ל בשער הכוונות (סוכות דרוש ז) שיש שלשה מיני צלמים לאדם שנשלם לאדם ע"י קיום ולימוד התורה.

ואלו השלשה צלמים צריכים ג"כ להמשיכם ל'ארץ' בחינת עולם, בבחינת חיצוניות

פירש רש"י וז"ל: למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים, לפי שלקחה על עסקי דבה שדברה באחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר.

והביאור בזה דהנה המדבר לשון הרע גורם לסלק את השכינה מישראל, כמו שאיתא במדרש רבה פרשת שופטים (ה ט), אמר רבי מונא, כל שאומר לשון הרע מסלק השכינה ממטה למעלה. וכן לא חרבה ירושלים במקדש שני, אלא בעון מספרי לשון הרע שהיה ביניהם, בשביל שנאת חנם שהיה בהם, כמו שמבואר בחז"ל (יומא ט:).

וכן הוא פוגם בשכינה, כמו שמבואר ממרן האר"ז"ל בשער המצות (פרשת וילך), על מה שאר"ז"ל (סוטה מב:) שארבע כתות אין מקבלות פני השכינה, ואחד מהם הוא כת מספרי לשון הרע שחמור מכולם. כי הוא מונע להמשיך אל השכינה השפע הצריך לה עי"ש.

וזהו שמרמז תיבת לשון שהוא בגי' שכינה"ה עה"כ, היינו שהבחירה בידו של האדם היאך ישתמש בלשונו, או בדברים שבקדושה בעסק התורה ובעבודת התפלה, כמו שאמרו בתיקו"ז (בהקדמה יז) מלכות פה תורה שבעל פה קרינן ליה. היינו שע"י עסק התורה מתקנים ומעלים את השכינה, או ח"ו בהיפוך שמדבר לשון הרע, אזי פוגם בשכינה הקדושה.

וזה אמרו 'שלח לך' עם שני הכוללים בגי' שכינה"ה עה"א, היינו שבזמן שהלכו בני

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

שְׁלַח לָךְ אֲנָשִׁים וְגו' (יג ב).

כתוב בבקעל המורים שהם"ת של שלח' לך' אנשים' הוא חכ"ם ע"ב. ואמרתו בס"ד דמשו"ה נאמר 'לך' מפני שהם לדעתך כפירשי' ז"ל, כמו אצל משה רבינו ע"ה נאמר (משלי י ה) 'חכ"ם לב יקח מצות' כמו כן כלב ויהושע כוונו להכנס לארץ ישראל בשביל קיום המצוות, מש"ה הם"ת כאן חכ"ם. והנה חכ"ם בני' מספר חיים"ם, וזה הרמז במש"כ אח"כ (במדבר יד לה) ויהושע וכלב חיו' מן האנשים ההולכים לתור את הארץ, כי הרי כתיב (קהלת י ז) החכמה תחיה את בעליה והבן היטב.

(פרי חיים' מרבתינו חיים יעקב מקאמרנא)

הָלוֹא טוֹב לָנוּ שׁוֹב מִצְרַיִם?
(יד ג).

כי יותר טוב' היה לנו' לברר לבושינו מתוך צער וגלות מצרים ויסורים והשפלה, ממה שהיה בארץ ישראל בעת השלוה, כי יעמוד ירבעם הרשע ויסית וידיח את ישראל בעגלי מרבק הבל וריק. ולזה 'הלו' [אותיות שם אלוה כחינת לבוש] לבוש נשמתנו לתקנו, טוב יותר התיקון במצרים בשפלות וביסורים. אבל עשו כזה חטא גדול, כי לא האמינו באלהים אלא היו רוגנים, וטוב היה להם להתפלל ולבטל כל זאת, כי התפלה פועל הרבה, ואמונה יותר מכולם, ובוה עשו פלגא במלכות שמים, לחוק גזירות ירבעם ולמרוד בו יתברך, בעת שרגנו באהליהם ולא שמעו בקול ה'.

(היכל הברכה' מרבתינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

**וְהִיָּה בְּאַבְרָם מִלְּחָם הָאָרֶץ
תְּרִימוּ תְרוּמָה לַהוֹי"ה (טו יט).**

רצה לומר כשאתם בני ישראל אוכלים עם הקב"ה. כי 'והיה' הוא שם הוי"ה ב"ה. ר"ל כשבני ישראל אוכלים על השלחן מתוך תורה ועבודה וגמילות חסדים, אז תדעו שעבור זה 'תרימו תרומה' תר"ם ו"ה 'להוי"ה', והוא כמו שאמרו תשובה, תשב ו"ה לגבי י"ה, ה"ה כאן תרם ו"ה לגבי י"ה. וזהו 'להוי"ה' והבן.

(בן בית' מרבתינו אליעזר צבי מקאמרנא)

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

וַיִּקְרִיבוּ אֹתוֹ הַמִּצְיָאִים אֹתוֹ מִקְשֵׁשׁ עֵצִים אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן וְאֶל כָּל הַעֲדָה (טו לג).

בגמרא (שבת צו:) תנו רבנן 'מקשש' זה צלפחד, וכן הוא אומר 'ויהיו בני ישראל במדבר' (טו לג), ולהלן הוא אומר 'אבינו מת במדבר' (כו ג), מזה להלן צלפחד אף כאן צלפחד, דברי רבי עקיבא. אמר לו רבי יהודה בן בתירא, בין כך ובין כך אתה עתיד ליתן את הדין, אם כדבריך התורה כיסתו ואתה מגלה אותו, ואם לאו אתה מוציא לעו על אותו צדיק. ואלא הא גמר רבי עקיבא גזירה שוה (רש"י - ואם כן לא כסתו התורה, הדהו ליה כמפורש), גזירה שוה לא גמר (רש"י - ומשני רבי יהודה בן בתירא לא גמרה, ואין אדם דן גזירה שוה מעצמו) אלא (רש"י - לרבי יהודה) מהיכא הוה, מן ויעפילו הוה (רש"י - ויעפילו לעלות וגו' שלא הרשיע כל כך כחילול שבת).

ובוהר בלק (דף רה) פתח ההוא ינוקא וְאָמַר, 'אָבִינִי מֵת בְּמִדְבָּר וְהוּא לֹא הָיָה בְּתוֹךְ הַעֲדָה וְגו'. 'אָבִינִי הָא מְעֵמָא אָרִיף לְעֵילָא מְלָה וּמְשִׁיד לָהּ וכו'. 'מֵת בְּמִדְבָּר' וְכִי אֶחָרְנִין לָא מֵיָתִי בְּמִדְבָּרָא, דְּהִכָּא רְשִׁים לִיָּה, וְאָמַר דְּאִיָּהוּ מֵת בְּמִדְבָּר, וְהָא בְּמֵה אֶלְפָּה וְרַבְּבִין מֵיָתִי בְּמִדְבָּרָא. אֶלְפָּא בְּמָה בְּגִי נָשָׂא עֲרִטִילָאִין עַל דָּא, מְנַהוֹן אָמְרִי דְּהוּא מְקוֹשֵׁשׁ עֵצִים הָנָה. וּמְנַהוֹן אָמְרִי הָכִי וְעֵפִילו הוה. אלא הוא הוה דְּלָא נָטַר פּוּמִיָּה וּמְלוֹי לְקַלְלִיָּה דְּמִשָּׁה 'וידברו באלהים ובמשה' (במדבר כא ה), וְעֵלְיָה בְּתִיב (שם כא ו) וַיָּמָת עִם רַב מִיִּשְׂרָאֵל. וְאִיָּהוּ רַב מִשְׁפָּחָה מְזִרְעָא דְּיוֹסָף, בְּגִין דְּחָב בְּמִדְבָּר בְּמִלּוּלָא לְגַבֵּי מִשָּׁה, חֲשִׁיבֵו דְּמִשָּׁה אָנְטִיר דְּבָבֵו.

האי מְעֵמָא דְּאָמְרִי לְנָחֵשׁ תְּלִיָּא עַל קְדָלְיָה, וּמְשִׁיד וְנִבְיָה בְּפּוּמִיָּה. מֵת בְּמִדְבָּר, בְּמִלּוּלָא דְּפּוּמִיָּה. דְּמִלּוּל לִישָׁנָא בִּישָׁא עַל מִשָּׁה, כִּיּוֹן דְּהוּא נָחֵשׁ דְּכָרִיף בְּזַנְבִּיָּה לְעֵילָא, מְשִׁיד מְעֵמָא בְּחִטָּא, מֵאִי בְּחִטָּא. בְּחִטָּא דְּהוּא נָחֵשׁ דְּכָרִיף עַל קְדָלְיָה. וְלֹא בְּחִטָּא אַחֲרָא, וּמֵאִי אִיָּהוּ מְלוּלָא דְּפּוּמִיָּה, בְּחִטָּא דְּהוּא נָחֵשׁ וְדָא, ע"ש.

ורבי עקיבא דרש 'במדבר' מן מקשש, דכתיב 'במדבר' לכך רש"י 'מת במדבר', ור"ע לא דרש כלל גזירה שוה, אלא מפרש יתורא דקרא 'מת במדבר' בקושיית ינוקא בוהר, וכי אחרנין לא מיתו במדברא, ומפרש ר"ע מקשש הוה דכתיב ביה 'במדבר' דכתיב בהוה ענינא 'וישלח אתם משה ממדבר פארן', ובאמת כל דברי חכמים קיימים, ואין בהם נפתל ולא ערטלאי ולא עקש אלא דבריהם חיים.

מבואר בוהר (ח"ג קנז) דמקשש עצים, מאן עצים הכא, ומאן הוא דא. אלא דא צלפחד, והוה דייק על אלן אילנין, הי מנייהו רב על אחרא. אם עץ החיים או עץ הדעת, וכן דייק והרהור של צדיקים, איזה צדיק השיג עץ החיים לגמרי, ואיזה צדיק שעדיין אינו מבורר, והוא עדיין בסוד עץ הדעת (בראשית ב ט) לכפות את יצרו, ואפשר זה שעדיין מתגרה בו היצר והוא כופתו, גדול מן משה רבינו שהשיג עץ החיים והוא כבר מלאך ה' צבאות, ולא חשש ליקרא דמאריה, ועביד פרודא, ודא אייהו 'כי בחטא וא"ו' מת' (כו ג), שהרהור על משה רבינו ועל הצדיקים שברורו (וא"ו הוא בחינת עץ החיים), והיה מתנגד על צדיקים אמיתים, ורוא דכלא ודאי מקשש עצים, בגין כך הוה דיניה סתים, בגין דמלה דא בעי בחשאי, וסתים ולא גליא, ע"ש בוהר.

אבל זה קשה להלומ, וכי על זה חייב סקילה בפועל על ידי בית דין להרוג על הרהור הלב, והרי אין בזה חיוב אלא בדיני שמים, אלא הענין כך היה על פי הידוע ממרן האר"י בעש"ט, כשצדיק עושה חטא קל, גרם לאיש פשוט חטא חמור, כידוע שפעם אחד ראה אחד מהמוני שחילל שבת, והיה מתאנח מאד על זה, באיזה ענין חילל שבת, שיראה את זה מחלל שבת, והראו לו מן השמים, ששימש עצמו עם תלמיד חכם שנקרא שבת (וזה"ק ח"ב צד), ובוה נחשב לאיש כמותו חילול שבת.

וכן אירע פעם אחד לתלמיד, שהיה יושב בליל תשעה באב אחר חצות לילה, והיה מיוחד יהודים, וכותב רזין דאורייתא כי היה [תשעה באב] נדחה, וגם ברית מילה היה ביום זה, על כן היקל לעצמו והסיח דעתו מן אבילות, ונכנס לתחום אותו רשע והשיג גבולו של ס"ם הרשע, על כן התגרה בו הרשע באותו שבוע, והביאו לידי כעס גדול, וגרם כעסו שרשע אחר תחב סכין בבטן רשע כמותו והרגו, ואמר לו מרן [הבעש"ט] שכל זה גרם הוא, ועשה תשובה גם על זה.

וכן בכאן צלפחד פגם חטא קל פגם דק, שהיה מהרהר אחר צדיקים והיה מתנגד עליהם, כי היה רב וראש ולמדן מופלג וגדול הדור, והרהר אחר צדיקים ודייק בהם מתנגד, וזה כעין חילול שבת כי הצדיקים הם שבת ממש, וגרם על ידי זה שאיזה איש המוני חילל שבת בפועל שהיה מקשש עצים בפשטות, שתלש, ועמר והעביר עצים בשבת ברשות הרבים ארבע אמות (עיי"ש בגמרא שבת צו:).

וזהו 'וימצאו איש' צדיק 'מקשש עצים' דהוה דייק על אלן אילנין, הי מנייהו רב על אחרא, ולא חשש ליקרא דמאריה, ואחליף שבת כשבת בחטא דק, 'ויקריבו' מלא יו"ד, שהקריבו את זה שפגם ביו"ד בנקודת יהודי, כי החולק על ישראל היה מי שיהיה, הן רב על צדיק, והן צדיק על רב ולמדן, פוגם באותי יו"ד, אלא יסבול וישתוק, ואלו סבלנו מימי מרן ועד עתה החרופין וגדופין שמחרפין, ולשתוק מבלי לענות וימחה מלבו, ויהיה שש ושמת באור התורה וחיות אלהות יותר מכל, כבר היה הנאולה בשלימות. וכן הקרבו המוצאים אתו מקשש עצים בפועל ממש חילול שבת וזה נסקל.

ואח"כ היה צלפחד מן ויעפילו (יד מד), שלא שמע למשה, כמדתו לסרב נגד צדיק אמת, אבל לא מת, שהרי כל מי שנגע בהם מת, כמבואר ברש"י על 'באשר תעשינה הדברים' (דברים א מד). ואח"כ היה מן 'וידברו באלהים ובמשה' (במדבר כא ה). (ששם היה העונש של 'וישלח הוי"ה בעם את הנחשים השרפים' וגו'), ומת על ידי נחש דכרר על קדליה בחטא לשון הרע, ומת במלולא דפומא 'אבינו מת במדבר'. וכל דברי חכמים קיימים אמת וקדוש חיים לעד.

(היכל הברכה' מרבתינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' ז"ר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרא זי"ע

דין חיוב הנחת תפילין ר"ת. סימן לד (א)

רבינו האריך בזר זהב (סק"א) בענין חיוב הנחת תפילין ר"ת, ומקדים להביא את סדר השתלשלות וקביעת הפסק הלכה לדורות, ונביא בעזרה"ת בכל גליון ענין אחד מדבריו.

ובאחזה ובשלוש וריעות ובסברות ישרות, ואנחנו נלך בשם ה' אלקינו לעולם ועד (מיכה ד ה), יהי ה' אלקינו עמנו (מ"א ח ז).

קודם אבקש עזר מאלקי ישראל, יורנו האמת תורת אמת הלכה אמיתית, ואבקש מחבריי אחיי שלא תבואו אלי אלא באהבה שורש ענין אלו ואלו דברי אלקים חיים

ומתייחדין, ולכן יש מקולי בית שמאי לחסדים ומחומרי בית הלל לגבורות, אבל על הרוב בית שמאי ששורשן מגבורות אוסרין ואלו מתירין, ואלו ואלו דברי אלקים חיים שבסוד הבינה. דעת עליון דעתיקא שם כולו חד, הגבורות והחסדים לא נתחלקו, ועליו נאמר (ש"א ב ג) ולו נתכנו עלילות, דהא כלא בחד אשתכח לית שמאלא בעתיקא כלא ימינא (זוהר ח"ג רצג), שם ניכללין החסדים והגבורות והנשמות המאירין, משם הוראה אחת פושטת מהם לכל ישראל, כי כל התחלקות נעשין שם אחד.

מקודם נבוא לבאר מאמרם (עירובין יג:*) אף שאלו אוסרים ואלו מתירים אלו ואלו דברי אלקים חיים, וביאר הריטב"א (שם) בשם מרן הקדוש הרמב"ן, כפי הנראה מרמיזותיו שנשמות ישראל הם כסא של הקב"ה, ויש כסא דין נשמות ששורשן מגבורות הדעת, ויש כסא חסד [נשמות ששורשן מחסדים הדעת], וכסא רחמים, ושורשן אברהם יצחק יעקב. אבות של כל הנשמות, וכפי התחלקות הנשמות לדין ולחסד ולרחמים כך הטיות דעתם בדיני התורה, שהרי [בית שמאי ששורשן גבורה אוסרין] בית הלל ששורשן חסד מתירין, אלא שבקדושה ניכללין זה בזה

מסגרת השלחן

מתפשט בסוד עלילות משונות זה מזה, שהרי מתפשט בחג"ת נה"ק, וכל בחי' מהם, אינה דומה לחברתה. ויש בו דין ורחמים, ב' אהלים, ב' אדרין משונים זה מזה.

ת. בענין אלו ואלו דברי אלקים חיים: איתא בפרד"ס רימונים להרמ"ק (ש"ט פ"ב) במחלוקת שהוא כמחלוקת הלל ושמאי, שהלל היה נשיא איש החסד, ושמאי אב בית דין בעל הגבורה. וממדותיהם נכרים, שהלל לא כעס מימיו שלא לפגום, ושמאי היה רגזן שמתדו גרמה לו. ועיקר מחלוקתם היה לשם שמים לקבל ההכרעה, ולפיכך נתקיימו מחלוקתם. ועל דרך זה יובן מה שאחז"ל (עירובין יג:) מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותם, מפני ענוותנותם. והכוונה שהיו מתדבקים לצד החסד בענוה ובשפלות, ובהיותם נוחים לכן הלכה שהיא השכינה כמותם שניטייתם לצד החסד... ועל דרך זה יובן אמרם ז"ל אלו ואלו דברי אלקים חיים וכו', פירוש אלקים חיים הוא הבינה, שמשם נשפע הבנין. ואמר שבין המטמאין והפוסלין והמחייבין שהם נוטים לצד הגבורה אל החומרא, להראות שיש שם רשות לקליפות, ולכן חייב פסול טמא. בין המטהרין המכשירין והמזכין שהם נוטים לצד החסד אל הקולא, להראות שאין שם רשות ושליטה לקליפות, ולכן זכאי כשר וטהור. הכל הוא מהבינה שמשם השפעת שני הקצוות, וכאשר יגבר יד ושפע המתרבה מאחד משני הקוים אז הלכה כמותו לאסור ולהתיר כו'. ולכן בין המטהר ובין המטמא כל אחד צודקים, ולכן לפעמים יהיה גם כן הלכה כבית שמאי בדוחק, שרוב הנטייה הוא לצד החסד. ולהעירנו על ענין הזה אמרו ז"ל, בית הלל לקולא ובית שמאי לחומרא, זה לחסד וזה לגבורה כמדתם, חוץ מדבר מספר כנודע. וטעם החלוף על דרך (בראשית כב ז) הנני בני, שלפעמים החסד לצד הגבורה והגבורה לצד החסד שהאש כלול במים והמים כלולים באש.

וע"ע מש"כ השל"ה (תולדות אדם בית ה' ב). ובטעמי המצות ושעה"מ (פ' כי תצא סוף ד"ה אזהרת אתנן). ובתולדות יעקב יוסף (פ' משפטים דף סז ע"ד, קדושים דף קה ע"ג) מובא בבעש"ט עה"ת בראשית אות נביג, ובמ"ח שם אות מ"ט, ממרן הבעש"ט זי"ע.

א. וז"ל: הגמרא שם: אמר רבי אבא אמר שמואל שלש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים הלכה כמותנו והללו אומרים הלכה כמותנו, יצאה בת קול ואמרה אלו ואלו דברי אלהים חיים הן והלכה כבית הלל, וכי מאחר שאלו ואלו דברי אלהים חיים מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותן, מפני שנוחין ועלובין היו ושנין דבריהן ודברי בית שמאי, ולא עוד אלא שמקדימין דברי בית שמאי לדבריהן כאותה ששינו וכו'.

ב. וז"ל: אלו ואלו דברי אלקים חיים, שאלו רבני צרפת ז"ל האיך אפשר שיהו אלו ואלו דברי אלקים חיים, וזה אוסר וזה מתיר. ותרצו, כי כשעלה משה למרום לקבל התורה הראו לו על כל דבר ודבר מ"ט פנים לאיסור ומ"ט פנים להיתר, ושאל להקב"ה על זה, ואמר שיהא זה מסור לחכמי ישראל שבכל דור ודור ויהיה הכרעה כמותם, ונכון הוא לפי הדרש, ובדרך האמת יש טעם סוד בדבר.

ג. חגיגה יב: זח"א קיג: במדרש הנעלם.

ד. אברהם הוא חסד, יצחק הוא דין גבורה, יעקב הוא רחמים.

ה. ב"ש הוא גבורות ובי"ה הוא חסדים, כמבואר בשער הגלגולים (הקדמה לו) ע"ש. וע"ע לקמן בדברי הרמ"ק.

ו. אלקים חיים הוא בינה, כ"ה בפע"ח (שער ר"ה פ"א) ובשעה"כ (ר"ה דרוש א).

ז. כדי להבין היטב דברי רבינו: איתא בעץ חיים (שער דרושי הצלם פ"ב כלל יז) ח"ג הם ב' כתפין דא"ה, שהם קו ימין ושמאל, והם תרין עטרין כנודע. ובין ב' עטרין אלו, סוד הדעת המזווגת ג"כ. ונמצא, שיש למעלה חו"ב ודעת עליון. ולמטה מהם, יש ב' עטרין ודעת תחתון. ואמנם להיות שאלו ב' עטרין ודעת, הם תחת מוחין העליונים, לכן שלשתן נקרא בשם דעת המכריע, ע"ש דעת המכריע בין חו"ב עלאין, מוחין העליונים והבן זה. נמצא שעיקר מה שאנו מזכירין בחי' ב' דעות, הם דעת עליון המכריע בין חו"ב. ודעת תחתון, ו' המכריע בין ב' עטרין. ועליהם רמזו כי אל דעות ה'. והנה דעת עליון, כנגדו נקרא ל"א נתכנו עלילות באל"ף, כי אינו מתפשט למטה. אך לו כתיב בו' נגד הדעת הב', שזה

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרובתינו זי"ע

שִׁלַח לְךָ אֲנֹשִׁים וְיִתְרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן (יג ב).

פירש רש"י וז"ל: למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים, לפי שלקחה על עסקי דבה שדברה באחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר.

בשילחי אייר תר"י. וברכנו התחיל לדבר דברים תקיפים על הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זלה"ה, המה נוסעים והנה עומד על פרשת דרכים עני אחד, צולע על רגליו, מרדה על קביים, וביקש שיעלו אותו על העגלה. כשרק ראה אותו רבינו, אמר לנסוע הלאה ולא להעלותו, העני הזה צעק אחריו הוהו צדיק, שרואה עני צולע ואינו עוזר לו. צדיק אחד ישנו והוא הרבי רבי מאיר'ל מפרמישלאן. ורבינו שוב התחיל לדבר כנ"ל. כשהגיעו לכפר הסמוך ובעל העגלה רצה להעמיד את הסוסים על יד בית המיונה שבכפר, והנה העני הזה כבר מוחכה שם. ושוב חזר הענין רבינו מאיר'ל בעל העגלה לברות, והוא צועק אחריו: אין צדיק אלא הר"ר מאיר'ל מפרמישלאן.

כבוא רבינו העירה, מסר מודעה לרבה של העיר שקיבל פניו, והביע צערו על שעל חנינם דיבר סרה על צדיק יסוד עולם, וכי כוונתו היתה למוכה, גם בשבת הביע דברים אלו לפני רבים. כמובא שבת רשם לו רבינו על הדף החלק של הגמרא שלמד בה 'היום ביום שבת קודש נפטר הצדיק הר"ר מאיר'ל מפרמישלאן. ביום א' באה השמועה שר' מאיר'ל חלה ביום ו' כ"ח אייר ונפטר בשבת כ"ט בו. כשראה רבינו אנשים מתלחשים סביבו, אמר להם: מה לכם מתלחשים, צאו וראו מה שרשום בגמרא פלונית, וגילה להם שמה שדיבר היה כדי להסיר ממנו את הקיטרוג.

אודות פטירת הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זלה"ה, מספר רבינו הרה"ק רבי יצחק יהודה יחיאל מקאמרא זלה"ה, ברמיזא, בפירושו 'היכל הברכה' (דברים קפא). וז"ל: הייתי בעיר אחת וראיתי וכו' ואמרתיו לאנשים שלי וכו' ובהיותו על הדרך, לא היה על העגלה אלא האנשים שלנו שידעו דרכי, ודברתי ברעש גדול דבורים על איהו צדיק, לערך חצי פרסה. ואחר כך בא איש אחד ואמר וכו' ונעלם תיכף וכו', והבנתי שאין להשיב, ויך לבי מאד, שעל חנם דברתי דבורים על צדיק. וכשבאתי לעיר כליל ה"א, אמרתי לרב דלשם: הוי, על חנינם דברתי דיבורים רעים על צדיק, ובאמת היה כוונתי לטובה ולא עלה ביד.

ובכל יום השבת נתתי תודה (ויודיו) לפני רבים שיש לי מכאוב גדול על זה, ובליל מוצאי שבת כתבתי על דף גמרא שלי: היום ביום שבת, נפטר צדיק פלוני. וביום א' באה השמועה לעיר שנחלה ביום ואו, ונסתלק ביום שבת וראיתי אנשים מלחשים זה עם זה ואמרתיו: מה לכם מלחשים לכו ראו בגמרא פלונית מה שגרשם שם ומצאו הנ"ל. המה ראו כן תמוה, ואמרתיו להם: אחיי תראו, ותודו לי שלא דברתי הלילה להרע, אלא למוכה גדולה היה כוונתי. עכ"ל.

והסיפור הנ"ל בפרטות סיפר הרה"ק רבי חיים יעקב מקאמרא זי"ע כך: רבינו היה נוסע

הרה"ק רבי שלמה בן רבי אלעזר שפירא זצ"ל אב"ד סטריזוב ומונקאטש בעל ה'שם שלמה' כ"א סיון תרנ"ג

בית אביו

נולד כבן הגדול לאביו הרה"ק רבי אלעזר שפירא זצ"ל בעל היודעי בינה' אב"ד ריבאטיטש, סטריזוב, ובסוף ימיו בלאנצהוט. בנו הגדול של הרה"ק רבי צבי אלימלך שפירא זצ"ל בעל היבני יששכר' אב"ד מונקאטש ועוד, ובסוף ימיו בדינוב. ולאמו הרבנית מרת טאבא חוה ע"ה, בת הרה"ק רבי יהושע מדוקלא זצ"ל ונכדת בעל היפני יהושע' והימניי שלמה'. בעת שאמו היתה מעוברת הלכה לבית חמיה בעל היבני יששכר' לשפוך את תוגת ליבה אחר שלפניו נפטרה בעודם בקטנותם שני ילדות, ולבה היה בל עמה מה יהיה עם העובר הזה, וכשננסה לבית חמיה קראה לה חמיה ואמר לה: אל תבכי ואל תתאונני, מזה העיבור תתבשרי בשורות טובות, והילד שיוולד לך אור גדול יהיה. ביום ז' דחנוכה שנת תקצ"ב נולד בעיר ריבאטיטש, בזמן שאביו שימש שם ברבנות, ושליח הגיע מבית הסבא בעל היבני יששכר', שהיות שהימים ימי שלמים וקשה עליו להגיע לברית המילה, אך יקראו שמו בישראל שלמה בהטעימו כי שלום ואמת יהיה בימיו. כשגדל הנער שלחו אביו מפעם לפעם בצל זקינו הקדוש שחיבבו עד למאוד, והיה מושיבו על ברכיו בשעת אמירת דברי תורה, והראה לו אהבה וקירבה יתירה, וזכר בגדלותו מה שראה בקטנותו בבית זקינו.

בית חמיו

בשנת תקצ"ח עבר אביו לשמש ברבנות בעיר סטריזוב, ובתחילת שנת ת"ר כשהוא אך ורק בן שמונה שנים, זיכרו בו נכבדות עם האשה ח' פרומא רבקה בת הרה"ק רבי יקותיאל שמעלקא זצ"ל בנו של הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זצוק"ל, והיתה מצד אמה נכדת בעל הילבושים'. ושלה המחותר שליח לנסות החתן ולבחנו, ומצא חן וחסד לפניו, וגמרו ביניהם שיעשו לבית הסבא בעל היבני יששכר' ולגמור השידוך, בינתיים נתעכב הדבר עד שביום ח"י טבת תרי"א נסתלק בעל היבני יששכר' לחיי עולמים, וביום ט' תמוז תרי"א נגמר השידוך בכי טוב בעיר נאדבורנא. וקבעו זמן החתונה לשנת תרי"ו אחר שהחתן יכנס לעול תורה ומצוות. החתונה נחגגה ברוב צהלה ורינה בעיר סאסוב, והחתן נשאר לגור בבית חותנו בעיר סאסוב. בעיר סאסוב נתיידד עם רב העיר הגאון רבי נחמיה שיהיה עוד רב העיר בזמן זקינו הרה"ק רבי אב"ד 86משה לייב מסאסוב זצוק"ל, ומסר לו הנהגות ופסקים מזקינו, וכן נתיידד עם הגאון רבי יואל אשכנזי אב"ד זלאטשוב שעל יד סאסוב, וכמה פעמים קראו לפניו שיבוא לשמש כדיין לפניו בדו"ד בין איש לרעהו.

נזר הרבנות

בערך שנת תר"ט נסתלק רב העיר סאסוב הגאון רבי נחמיה הנ"ל, נמנו אנשי העיר לקחת את רבי שמעלקא בן הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב למלאות מקומו, ועמו ישמש לסגן רב העיר חתנו רבי שלמה. אז נסע רבי שלמה אל עיר הבירה לבוב, לקבל הורמנא משני הגיסים גדולי העיר בעלי מפרשי היס', הגאון רבי יוסף שאול נאטנון, והגאון רבי מרדכי זאב איטינגא, הרבנים נתפעלו מגודל ידיעתו ונתנו לו כתב ההכתרה על נייר מוזהב, בהגיעו חזרה לעירו ערערו אנשי העיר בידועם שהגאונים בעלי מפרשי היס, ובפרט הגאון רבי

מרדכי זאב נותנים הורמנא לכל אברך בנשי"ק, ע"כ למען השלום נסע וקיבל הורמנא מהגאון רבי אברהם תאומים אב"ד זאברוב שאינו נמנה על עדת החסידים, כשבתנו אמר עליו שמצא לפניו אברך שלם ובקי, אך עם חסרון אחד שהוא נמנה על עדת החסידים. אחר שנתקבל לסגן רב העיר תיקן בדקי העיר וחיזק חברות משניות וכדו' ובתי המטבחים שיהיו בכשרות, לאחר שעזב אביו את משרת הרבנות בעיר סטריזוב לטובת העיר לאנצוטה, מילא בנו רבי שלמה מקומו ברבנות ולמעלה מכ"ד שנים שימש ברבנות העיר, בשנת תר"ם נתקבל לרב העיר הגדולה מונקאטש מקום אשר זקינו בעל היבני יששכר' שימש מקודם ברבנות, בעיר מונקאטש התחיל לנהוג באדמור"ת וחסידים, והרבה מחסידי צאנז דבקו בו אחר פטירת הרה"ק מצאנז זיע"א.

מבאר רבותינו

מכתב מרבינו בעל ה'דמשק אליעזר' לבעל ה'שם שלמה'

ב"ה יום ה' נצבים תרמ"ו לפ"ק קאמרנא

כשמוע קול שופר יוחק לחיים טובים בספר. ה"ה כבוד ידידי וידי"ה הרב הגאון הגדול שבח עוז ומגדל, בוצינא קדישא חסידא ופרישא, רבים ילכו לאורו צדיק ונשגב שמו, כקש"ת מו"ה שלמה שפירא שליט"א אבד"ק מונקאטש.

אחי אחי אהובי לי ביותר, ידיד נפשי אהובי, קבלתי מכתבו לכוון ושמחתי על אמרי נועם, בלבי התעוררתי בזכות זה, ובזכות תורתכם הקדושה ועבודה שלימה שנתחדש בכם ובכל יום ויום במוחין חדשים, וכולם יהיו לרצון לפני קונה הכל, הזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבניו ולבני בנייהם, ויתחדש לכם שנה טובה ומתוקה, כתיבה וחתימה טובה לאתגר לחיים עם כל ב"ב, ויקבל הקב"ה תפלתו עם כל המסתופפים בצילכם, באהבה רבה בחן וחסד וחיים ושלוש וברכה אמן.

כ"ד אליעזר צבי סאפרין קאמרנא

עם רבותינו הקדושים

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ששמע מזקינו הגה"ק רבי חיים יעקב מאמרנא זיע"א בעל היפרי חיים, ששמע מהרה"ק רבי חיים אלעזר מונקאטש זצ"ל בעל הימנחת אלעזר, שכשיצא לאור הספר הקדוש 'היכל הברכה', מרבינו הגאון הקדוש קודש זיע"א, בו גילה רבינו את גודל זרועו וכוחו בחכמת הח"ן, ובתורת החסידות הצרופה לנו מרבינו אור שבעת הימים הבעל שם טוב זיע"א, עלה בדעתו של זקינו הרה"ק רבי שלמה לנסוע ולהסתופף בצילו, ולהיות חד מן חבריה קדישא דליה, אך נתעכב הדבר ובסוף לא יצא אל הפועל, וכל ימיו התאונן על שלא זכה לראות פני אלוקים חיים. וכן מסופר שפעם אחת כשהגיע בעל הימנחת אלעזר' אצל חמיו הרה"ק רבי יעקב משה מאמרנא זצ"ל, והיה יום הקריאה, ומנהג רבותינו הקדושים (כמבואר בשוה"ט ס"י קמא סק"ד) שהבעל קורא עומד מימין העולה, ובעל הימנחת אלעזר' שינה ממנהג המקום ועמד לשמאלו

של הקורא, בלילה בא אליו זקינו הרה"ק רבי שלמה בחלום והוכיחו על שלא היה ירא לשנות מאתרא דמר רבינו הקדוש בעל היכל הברכה'.

עם רבינו שר בית הזוהר הגאון הקדוש רבי אליעזר צבי מאמרנא זיע"א בעל הידמשק אליעזר' היה בידדות גדולה, והיה להם חילופי מכתבים בתורת הח"ן, ידוע שרבינו בעל הידמשק אליעזר' היה רגיל לנסוע לכפר פטרוניא אשר על יד מונקאטש, כי בעיר מונקאטש היה קהילה גדולה של עדת חסידי קאמרנא אשר נתיסדה עוד בחיי רבינו בעל היכל הברכה', ורבינו בעל הידמשק אליעזר' אשר מדתו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום היה נר לרגליו, לא היה שובת במונקאטש בכדי שלא לצער לרב העיר הרה"ק רבי שלמה, רק היה שובת בכפר פטרוניא על ידו ושם היו באים חסידים ואנשי מעשה לחזות בנועם זיו קדשו. פעם כאשר היה שם ביום ראש חודש ביקש ממנו הרה"ק רבי שלמה שיערוך את שלחנו אשר לפני ה' בתוך העיר, וגם הוא יבוא אצלו על סעודת ראש החודש, בתוך הסעודה הפליא רבינו בעל הידמשק אליעזר' על מימי העיר שהם מתוקין, ואמר בדרך צחות: הלא בכל עיר שגר שם רבי-אדמו"ר מימי העיר אינן מתוקין, אבל אפשר בגלל שאתם לא רק רבי אלא גם רב לכן מימי העיר מתוקים. וביקש רבי שלמה מרבינו שישפר לו סיפור מזקינו הגה"ק רבי אברהם מרדכי מפנישטוב זיע"א, וסיפר לו, וכן סיפר על גדולת הרה"ק בעל היבני יששכר', כשנפרדו הראה על נכדו בעל הימנחת אלעזר' שיברך אותו שיוכה לבנים, הפטיר רבינו בעל הידמשק אליעזר' ואמר: כשיבוא אלי יהיה לו בנים, לאחר שנתחתן בזו"ש עם נכדת רבינו בן לבנו הרה"ק רבי יעקב משה מאמרנא זצ"ל, אז הבינו למפרע את דברי רבינו וממנה נולדה לו בתו יחידתו.

בצל צדיקים

רבות הסתופף בצל הרה"ק רבי מאיר מפרימשלאן זצ"ל, וכל עניני זיווגו וזמן נישואיו קבע ע"פ דברי הרה"ק מפרימשלאן. וכן נסע עם אביו אצל הרה"ק רבי אשר ישע"י מראפשיץ זצ"ל והרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זצ"ל והרה"ק רבי ישראל מרוזין זצ"ל והרה"ק רבי שלום מבעלזא זצ"ל, ובמקומות הנ"ל נזדמן ג"כ להיפגש עם שאר גדולי וצדיקי הדור, כן נתיידד עם הרה"ק רבי נתן דוד משידלובצא זצ"ל, ובסוף ימיו נעשה תלמיד מובהק להרה"ק רבי חיים מצאנז זצ"ל ונסע אליו רבות למועדים ולרגלים.

הסתלקותו

בשנתו האחרונה ובפרט בזמן האחרון, ראו איך שמתכוון לעבור לעלמא דקשוט, ונחלש גופו עד למאוד מיום ליום, יום קודם הסתלקותו כתב צוואה בין השאר כתב שלא להדפיס שום דבר מכתביו, ולמחרתו בליל כ"א סיון תרנ"ג אחר הכנה דרבה כשעה אחר חצות לילה נסתלק, וכבוד גדול עשו לו במותו ונטמן בעיר מונקאטש, השאיר אחריו בנו הגדול רבי צבי הירש זצ"ל שמילא מקומו במונקאטש בעל הידרכי תשובה, ובנו השני רבי משה יהודה לייב זצ"ל שמילא מקומו בסטריזוב.